

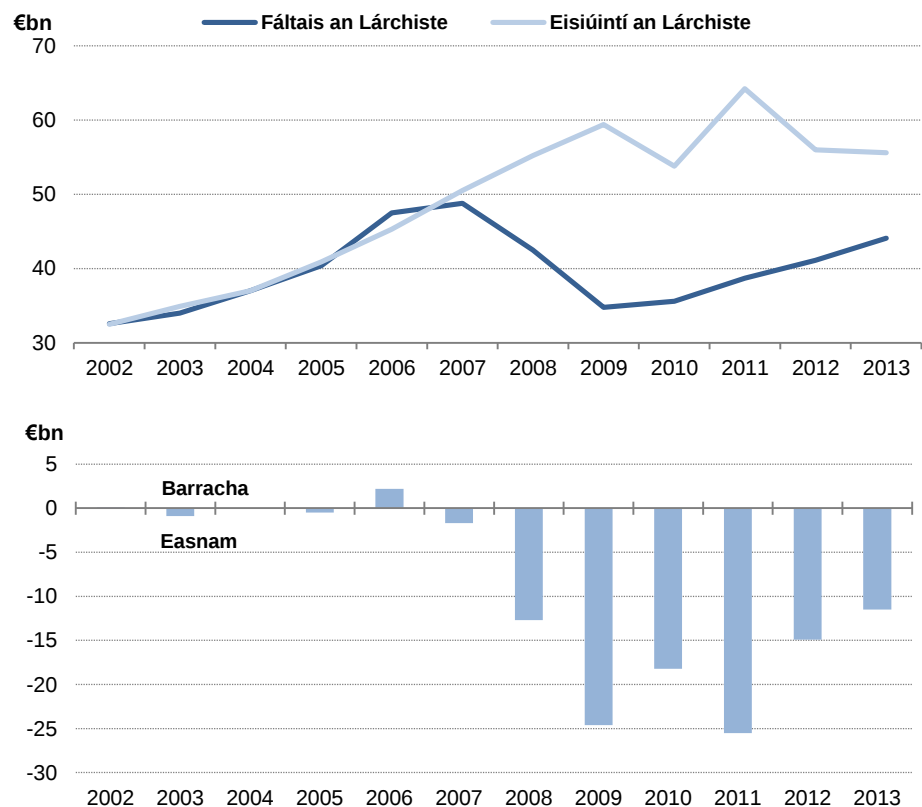
1 Toradh Airgeadais an Stáitchiste maidir le 2013

- 1.1** Íoctar fáлтаis uile an Stáit isteach i Lárchiste an Stáitchiste mura gcinntear a mhalairt de réir dlí.¹ Folaítear le fáлтаis an Lárchiste fáлтаis chánach agus fáлтаis ó iasachtaíocht arna gabháil ar láimh ag Gníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta (NTMA) thar ceann an Stáit. Úsáidtear eisiúintí ón Lárchiste chun caiteachas ar sheirbhísí Stáit a mhaoiniú.
- 1.2** Cuirtear i láthair sna Cuntais Airgeadais bhliantúla na fáлтаis isteach agus eisiúintí amach as an Lárchiste mar aon le sonraí a bhaineann le hiasachtaíocht NTMA agus faisnéis maidir leis na dliteanais agus na sócmhainní áirithe atá ag an Stát. Tugtar achoimre sa tuarascáil seo ar na hidirbhearta ar an Lárchiste agus aibhsítear roinnt treochtaí lárnacha. Toisc nach n-áirítear clár comhardaithe sna Cuntais Airgeadais, leagtar amach freisin an seasamh achomair i ndáil le príomhshócmhainní agus dliteanais ag deireadh na bliana.

Fáltais agus Eisiúintí an Lárchiste

- 1.3** Tá an ghluaiseacht i bhfáltais agus in eisiúintí an Lárchiste thar an tréimhse 2002 go dtí 2013 agus an barrachas nó an t-easnamh maidir le gach ceann de na blianta sin leagtha amach i Fíor 1.1. In 2013, ba ionann an t-easnamh agus €11.5 billiún.

Fíor 1.1 Fáltais agus eisiúintí an Lárchiste agus barrachas/easnamh, 2002 – 2013

¹ Áirítear le samplaí d'ioncam an Stáit nach n-íoctar isteach sa Lárchiste fáлтаis ó Árachas Sóisialach Pá-Choibhneasa a íoctar isteach sa Chiste Árachais Shóisialaigh agus fáлтаis ó mhótarcháin a íoctar isteach sa Chiste Rialtais Áitiúil.

Fíor 1.2 Comhdhéanamh Fháltas agus Eisiúintí an Lárchiste, 2009 – 2013^a

	2009	2010	2011	2012	2013
Fáltais	€m	€m	€m	€m	€m
Ioncam cánach	33,043	31,753	34,027	36,646	37,806
Ioncaim reatha eile	838	2,687	2,520	2,765	2,676
Iasachtaí/réamhíocaíochtaí arna n-aisíoc ag					
an gCiste Eorpach um Ráthaíocht Talmhaíochta	741	790	673	720	730
Ciste Árachais Shóisialaigh	–	–	254	355	285
An Ghníomhaireacht Náisiúnta um Bainistíocht Sócmhainní	–	250	49	–	–
An Ciste um Chothromú Fiontar	–	–	–	–	78
Eile	9	3	10	2	5
Aistarraingt as an gCúlchiste Náisiúnta Pinsean	–	–	1,018	–	–
Díol Irish Life plc	–	–	–	–	1,301
Díol nótaí caipitil teagmhasacha i mBanc na hÉireann	–	–	–	–	1,010
Díol ceadúnas fón soghluaiste	–	–	–	450	60
Fáltais chaipitil eile	140	138	116	150	113
Iomlán na bhfáltas	34,771	35,621	38,667	41,088	44,064
Eisiúintí					
Eisiúintí i gcomhair caiteachas a vótáadh	47,163	46,434	45,711	44,950	43,072
Fónamh an fhiachais náisiúnta	2,641	3,619	4,736	5,823	7,459
Ranníocaíocht le buiséad an AE	1,486	1,352	1,350	1,393	1,726
Coimisiún an Oireachtais	123	103	130	105	101
Scairchaipiteal arna fháil i mbainc	4,000	725	2,300	1,300	–
Íocaíochtaí athchaipitlithe banc	–	–	5,268	–	–
Íocaíochtaí faoin Acht um Fhorais Chreidmheasa (Tacaíocht Airgeadais), 2008	–	–	–	–	1,035
Aisíocaíocht nótaí gealltanais	–	–	3,085	25	25
Ranníocaíocht chuig an gCúlchiste Náisiúnta Pinsean	3,000	–	–	–	–
Ranníocaíocht chaipitil chuig an Sásra Cobhsaíochta Eorpach	–	–	–	510	510
Ciste Comhar Creidmheasa	–	–	–	250	–
Iasachtaí/réamhíocaíochtaí arna n-eisiúint chuig					
an gCiste Eorpach um Ráthaíocht Talmhaíochta	790	673	720	730	715
Ciste Árachais Shóisialaigh	–	110	199	300	300
An Ciste Cúitimh Árachais	–	–	280	455	198
An Ciste um Chothromú Fiontar	–	–	–	–	78
An Ghníomhaireacht Náisiúnta um Bainistíocht Sócmhainní	–	299	–	–	–
Tacaíocht chobhsaíochta an AE don Ghréig	–	346	–	–	–
Réamhíocaíocht le cuntas soláthair Oifig an Phámháistir Ghinearálta	–	–	–	–	153
Íocaíochtaí eile	209	105	406	139	195
Iomlán na nEisiúintí	59,412	53,766	64,185	55,980	55,567
Easnamh don bhliain	24,641	18,145	25,518	14,892	11,503

Foinse: Cuntais Airgeadais 2009 go 2013

Nóta: a Déantar comhdhlúthú ar idirbhearta arna bpróiseáil trí Chuntas an Stáitchiste agus tríd an gCuntas Fuascailte Seirbhísí Caipitiúla. Is saoráid é an cuntas sin arna chothabháil ag Gníomhaireacht Bainistíochta an Chisteáin Náisiúnta ar mhaithe le fónamh an fhiachais náisiúnta agus idirbhearta de ghnáthchineál baincéireachta.

Fáltais

- 1.4 Ba ionann iomlán na bhfáltais isteach sa Lárchiste in 2013 agus €44.1 billiún (féach Fíor 1.2). Sin méadú €3 billiún (7%) i gcomparáid le fáltais 2012.

Ioncam Cánach

- 1.5 Ba fháltais ó chánachas os cionn 85% de na fáltais, ar tháinig méadú €1.16 billiún orthu i gcomparáid le 2012. Ba ionann na fáltais isteach sa Lárchiste ón gCáin Mhaoine Áitiúil nua in 2013 agus €318 milliún.¹ Ó 2014, íocfaidh an tAire Airgeadais suim isteach sa Chiste Rialtais Áitiúil a bheidh ar choibhéis leis an gcáin mhaoiné a íoctar isteach sa Lárchiste gach bliain. Suas go dtí deireadh an Mheithimh 2014, bhí €310 milliún faighte isteach sa Lárchiste in 2014 maidir leis an gcáin mhaoiné.

Ioncaim Reatha Eile

- 1.6 Ba ionann ioncaim reatha eile an Lárchiste nár bhain le cáin in 2013 agus €2.7 billiún, arbh iad na codanna móra díobh ná
- €1.15 billiún in ioncam barrachais an Bhainc Ceannais, i ndáil leis an mbliain airgeadais dar críoch 31 Nollaig 2012
  - €576 milliún ó institiúidí creidmheasa i ndáil le táillí faoin scéim Ráthaíocht Dliteanas Incháilithe
  - €264 milliún (suas 137% i gcomparáid le 2012) i ndíbhinní ó scairshealbhú an Stáit i raon comhlachtaí lena n-áirítear BSL, Bord Gáis Éireann agus Irish Life plc
  - €247 milliún in ús a fuarthas ar nótaí caipitil theagmhasacha a bhí á sealbhú i mbainc.

Aisghabháil Infheistíochtaí in Institiúidí Airgeadais

- 1.7 I mí Iúil 2013, íocadh suim €1.3 billiún isteach sa Lárchiste nuair a tugadh díol Irish Life plc le Great-West Lifeco chun críche. Bhain fáltais €1 billiún i mí Eanáir 2013 le díol sealúchas iomlán an Stáit de nótaí caipitil theagmhasacha i mBanc na hÉireann.

¹ Is cáin féinmheasúnaithe bliantúil í an Cháin Mhaoine Áitiúil a ghearrtar ar luach margaidh gach maoin chónaithe sa Stát. Bhí feidhm le muirear leathbhliana in 2013, agus éifeacht iomlán leis an gcáin in 2014. Féach Caibidil 15 chun tuilleadh sonraí a fháil maidir leis an gCáin Mhaoine Áitiúil.

Eisiúintí

- 1.8** Ba ionann na heisiúintí ón Lárchiste in 2013 agus €55.6 billiún, rud a léirigh laghdú de thart ar €0.4 billiún, nó 1%, ar leibhéal 2012.

Eisiúintí Seirbhíse a Vótáladh

- 1.9** Bhí eisiúintí ón gCiste i gcomhair seirbhísí vótáilte síos de bhreis is 4% i gcomparáid le 2012. Is é an laghdú carnach in eisiúintí caiteachais vótáilte ón mbuaic in 2008 ná beagnach 13%.

Fónamh Fiachais

- 1.10** Tháinig méadú €1.6 billiún ar íocaíochtaí a bhain le fónamh iasachtaíochta arna gabháil ar láimh ag an NTMA, nó 28% i gcomparáid le 2012. Áirítear leis sin an chéad íocaíocht úis ar na bannaí ar ráta comhlúthach arna n-eisiúint i mí Feabhra 2013 chun teacht in ionad nótaí gealltanais na Corparáide Éireannaí um Réiteach Banc Teoranta.

Ranníocaíocht le Buiséad an AE

- 1.11** Rinneadh ranníocaíocht iomlán de €1.73 billiún le buiséad an AE in 2013, sin méadú €333 milliún, nó 24%, i gcomparáid le 2012. Bhain an méadú bliantúil le hardú in ollioncam náisiúnta (ar cúinse mór é chun leibhéal na ranníocaíochtaí ó bhallstáit a chinneadh) in éineacht le roinnt buiséad leasaitheach de chuid an AE a glacadh le linn 2013 agus mar gheall orthu sin theastaigh tuilleadh íocaíochtaí.

Cobhsaíocht Institiúid Airgeadais

- 1.12** Íocadh díreach os cionn €1 billiún ón Lárchiste in 2013 faoin Acht um Fhorais Chreidmheasa (Tacaíocht Airgeadais), 2008, i ndiaidh fhoirceannadh na Corparáide Éireannaí um Réiteach Banc Teoranta i mí Feabhra 2013.
- 1.13** Rinneadh íocaíocht €198 milliún eile leis an gCiste Cúitimh Árachais in 2013, ag eascairt as riaradh Quinn Insurance Limited, rud a thug an méid iomlán réamhíochta ag deireadh 2013 go dtí €933 milliún.¹ Táthar ag súil go n-íocfar na hiasachtaí sa deireadh thiar, agus go ndéanfar sin go príomha ó fháltais tobhaigh ar dhíolacháin árachais. Cinnfidh an tAire Airgeadais, i gcomhairle leis an mBanc Ceannais, cén uair a bheidh an Ciste Cúitimh Árachais in ann tosú ag aisíoc iasachtaí a fuarthas ón Státchiste.
- 1.14** Tá ‘scairbhisigh’ iomlán faofa de €80 billiún ag an Sásra Cobhsaíochta Eorpach agus is ionann sciar na hÉireann agus €1.274 billiún, atá dlite le hÍoc i gcúig thráinse chothroma.² Tar éis dhá thráinse a íoc in 2013, tá 80% dá sciar ranníochta ag Éirinn.

1 Cuireadh an Ciste Cúitimh Árachais ar bun, a fheidhmíonn faoi smacht Uachtarán na hArd-Chúirte, chun dlíteanais árachóirí dócmhainneacha a sheasamh. Cé go maoinítear an Ciste go bunúsach trí bhíthin tobhaigh ar shealbhóirí polasaithe, is féidir leis an Aire Airgeadais réamhíocaíochtaí a dhéanamh ón Státchiste mura bhfuil an Ciste in ann íocaíocht a sheasamh agus sin a bheith faofa ar a caoithiúlacht ag an Ard-Chúirt.

2 Tá dhá leibhéal ag baint le struchtúr caipitil an tSásra Eorpaigh um Chobhsaíocht (ESM). Is scairbhisigh an téarma a thugtar do bhloc tosaigh de €80 billiún a bhíonn le hÍoc le comhalta ESM. Déantar €622 billiún eile i gcaipiteal inghlaoite a chur in áirítear ó chomhaltaí ESM sa todhchaí.

Dliteanais agus Sócmhainní an Stáitchiste

- 1.15** Tá na gluaiseachtaí in iarmhéid an chuntais Stáitchiste ag an mBanc Ceannais agus sócmhainní airgeadais eile an Stáitchiste le feiceáil i Fíor 1.3.

Fíor 1.3 Gluaiseachtaí in airgead tirim agus in iarmhéideanna sócmhainní airgeadais an Stáitchiste, 2009 – 2013

	2009	2010	2011	2012	2013
	€m	€m	€m	€m	€m
Iarmhéid ag 1 Eanáir	22,059	21,816	16,164	17,692	23,850
Gluaiseacht sa bhliain					
Glan-iasachtaíocht an Stáitchiste sa bhliain	24,397	12,493	27,046	21,050 ^a	11,254 ^b
(Easnamh) eisiúintí thar fháltais	(24,641)	(18,145)	(25,518)	(14,892)	(11,503)
Iarmhéid ag 31 Nollaig	21,816^c	16,164	17,692	23,850	23,601

Foinse: Cuntais Airgeadais 2009 go 2013

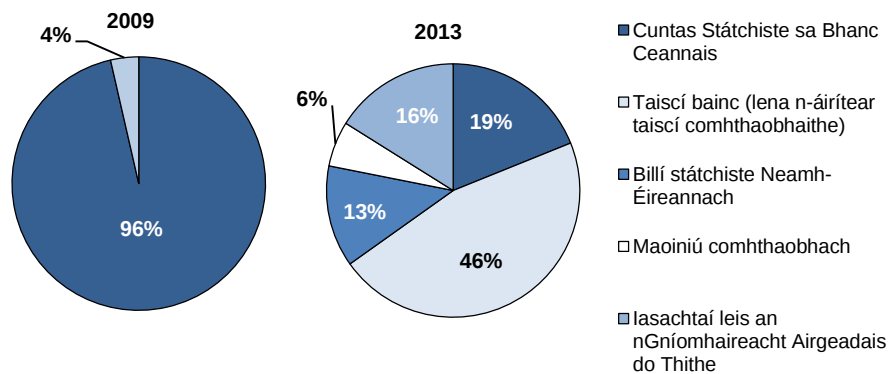
- Nótaí:
- a Ní áirítear leis eisiúint banna Rialtais de €3.5 billiún chun costas focaíocht an nóta gealltanais de €3.06 billiún leis an gCorparáid Éireannach um Réiteach Banc Teoranta a bhí dlite i Márta 2012 a sheasamh.
  - b Ní áirítear leis bannaí ar ráta comhlúthach díreach os cionn €25 billiún arna n-eisiúint chun teacht in ionad nótaí gealltanais na Corparáide Éireannaí um Réiteach Banc Teoranta.
  - c Is de bharr slánúcháin aon neamhréiteach dealraitheach sna figiúirí.

- 1.16** Riamh anall, is sa chuntas Stáitchiste sa Bhanc Ceannais a bhí airgead farasbairr an Stáitchiste á shealbhú. Mar a thaispeántar i Fíor 1.4, tá athrú mór tagtha ar chomhdhéanamh airgid agus sócmhainní airgeadais an Stáitchiste ó 2009 i leith. Dúirt an NTMA gur infheistigh sí iarmhéid airgid an Stáitchiste i raon sócmhainní leachtacha d'fhonn toradh níos fearr a fháil ar ais, agus de réir bainistíocht riosca stuama.
- 1.17** Ag deireadh 2013, ba é an t-iarmhéid ar chuntas an Stáitchiste sa Bhanc Ceannais ná €4.4 billiún, laghdú €10.8 billiún ar an iarmhéid a bhí ann ag deireadh 2012. Thar an tréimhse chéanna, mhéadaigh an t-iarmhéid ar thaiscí an Stáitchiste i mbainc thráchtála ó thart ar €3 billiún go dtí díreach os cionn €11 billiún.
- 1.18** Ba ionann iasachtaí gearrthéarmacha a tugadh amach ón Lárchiste chuig an nGníomhaireacht Airgeadais do Thithe agus €3.7 billiún ag deireadh 2013, laghdú de €278 milliún ar an méid a tugadh mar iasacht ag deireadh 2012. I gcleachtas, ní raibh an Lárchiste in ann na hiasachtaí sin a réadú go héasca.

Fíor 1.4 Iarmhéideanna airgid thirim agus sócmhainní airgeadais an Stáitchiste, 2009 – 2013

	2009	2010	2011	2012	2013
	€m	€m	€m	€m	€m
Iarmhéid ag 31 Nollaig					
Cuntas Stáitchiste sa Bhanc Ceannais	21,025	11,399	13,099	15,280	4,432
An Cuntas Fuascailte Seirbhísí Caipitiúla ^a	–	600	–	–	–
Taiscí bainc (lena n-áirítear taiscí comhthaobhaithe)	790	580	30	3,020	11,068
Billí stáitchiste Neamh-Éireannach	–	–	–	1,045	3,041
Iasachtaí leis an nGníomhaireacht Airgeadais do Thithe	–	3,585	3,848	3,982	3,704
Maoiniú comhthaobhach	–	–	715	523	1,356
Iomlán airgead tirim agus sócmhainní airgeadais^b	21,816	16,164	17,692	23,850	23,601

Comhdhéanamh

Foinse: Cuntais Airgeadais 2009 go 2013

Nótaí: a Bhí an t-iarmhéid sa chuntas ag deireadh na bliana níos lú ná €500,000 i ngach bliain, cé is moite de 2010.

b Is de bharr slánúcháin aon neamhréiteach dealraitheach sna hiomláin.

1 Is cineál iasachtú gearrthéarmach iad bille stáitchiste. Is féidir leis an NTMA roghnú billí stáitchiste arna n-eisiúint ag stáit eile a cheannach in ionad cistí a chur ar thaisce thar oíche.

2 Tá mionsonraí breise maidir leis na hidirbhearta sin le fáil i gCaibidil 2 maidir le Fiachas an Rialtais.

3 Ag deireadh 2010, shocraigh an tAire an teorainn ar an iarmhéid ag €601 milliún.

1.19 Ó 2012, thug an NTMA iasachtaí gearrthéarmacha do stáit eile, trí cheannach billí stáitchiste flaithiúnais. Ag deireadh 2013, ba ionann luach na mbillí stáitchiste neamh-Éireannach arna sealbhú ag an Stát agus díreach os cionn €3 billiún (méadú €2 billiún ar 2012) agus bhí a n-aibíochtaí iarmharacha idir 24 agus 150 lá.¹

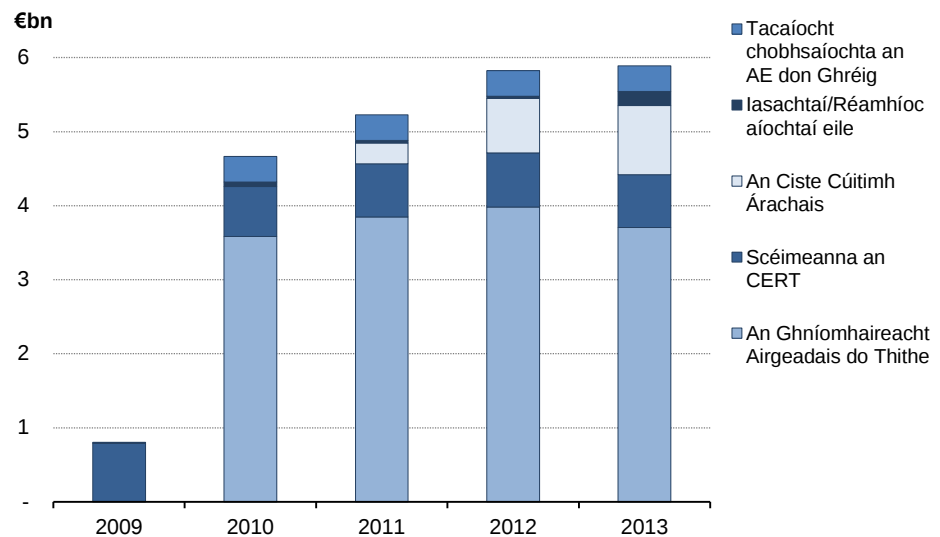
1.20 Ó 2011 i leith, shocraigh an NTMA comhthaobhacht le contrapháirtithe díorthacha. Eascraíonn an riachtanas sin ó shocruithe tacaíochta creidmheasa atá ag an NTMA leis na contrapháirtithe i gconarthaí díorthacha faoina n-éilítear ar an bpáirtí atá 'amuigh as airgead' comhthaobhacht a chur ar taisc lena chontrapháirtí. Ag deireadh 2013, bhí glanmhéid €1.4 billiún á mhaoiniú ag an Stáitchiste agus dlíte le haisiúc leis.²

1.21 Cuireadh an Cuntas Fuascailte Seirbhísí Caipitiúla ar bun chun cistí a chur ar leataobh chun íoc as an gcostas a bhaineann le fiachas Stáit a fhónamh agus a fhuascailt. Tá sé á chothabháil ag an NTMA agus á fheidhmiú faoi réir treoirlínte arna n-eisiúint ag an Aire Airgeadais, lena n-áirítear an t-uasmhéid is féidir a shealbhú sa chuntas ag deireadh na bliana. Is iondúil gurb é an teorainn deireadh bliana a shocraíonn an tAire ná €1 milliún.³

Íasachtaí agus Réamhíocaíochtaí

- 1.22** Bhí íasachtaí agus réamhíocaíochtaí arna soláthar ón Lárchiste (cé is moite d'iasachtú €3.7 billiún leis an nGníomhaireacht Airgeadais do Thithe) arbh fhiú €2.19 billiún iad ar an iomlán gan íoc ag deireadh 2013 – sin méadú €346 milliún i gcomparáid le 2012. Áirítear leis na hiasachtaí gan íoc ag deireadh 2013 €933 milliún i réamhíocaíochtaí leis an gCiste Cúitimh Árachais, €715 milliún maidir leis na réamhíocaíochtaí chun costais a bhain le feidhmiú na scéimeanna EAGF a fheidhmiú agus €346 milliún (glan) maidir le ranníocaíocht na hÉireann do thacaíocht Cobhsaíochta an AE don Ghréig. Taispeántar i bhFíor 1.5 na hiarmhéideanna gan íoc maidir leis na mórchatagóirí íasachtaí agus réamhíocaíochtaí ag deireadh gach bliain ó 2009 i leith.

Fíor 1.5 Iarmhéideanna deireadh bliana ar íasachtaí agus réamhíocaíochtaí an Lárchiste, 2009 – 2013

Foinse: Cuntais Airgeadais 2009 go 2013

- 1.23** Cruthaíodh i reachtaíocht arna hachtú in 2012 ciste um chothromú fiontar arna riar ag an Údarás Árachais Sláinte. In 2013, réamhíocadh €78 milliún leis an gciste. Bhí gach ciste a réamhíocadh íoctha ar ais ag deireadh 2013.
- 1.24** Réamhíoctar cistí leis an gCiste Árachais Shóisialaigh mar áis oibre agus déantar iad a aisíoc ina dhiaidh sin. Bhí €15 milliún fós le haisíoc leis an Lárchiste ag deireadh 2013. Dheimhnigh an Roinn Airgeadais gur aisíocadh an €15 milliún a bhí fós le hóc ón gCiste Árachais Shóisialaigh i mí Eanáir 2014.
- 1.25** Toisc nach raibh aon chórais imréitigh bainc ar fáil ar an gCéadaoin 1 Eanáir 2014, rinneadh foráil faoi Alt 3 den Acht Leithreasa 2013 ionas go ndéanfaí réamhíocaíochtaí ón Lárchiste chuig cuntas soláthair an Phámháistir Ghinearálta d'fhonn airgead a chur i gcuntais bhainc thráchtála le haghaidh tuarastail a bhí le hóc ó airgead vótáilte ar an Déardaoin 2 Eanáir 2014. Aisíocadh réamhíocaíocht de bheagnach €153 a rinneadh i mí na Nollag 2013 leis an Lárchiste i mí Eanáir 2014.

